

TURAVEZETŐK TÉRKÉPTÁRA

Mielőtt elmerülnénk a térkép alkalmazásának gyakorlati ismereteiben, szeretnék minden olvasómnak egy jó tanácsot adni:

Gyűjtsön térképet !

Milyet? Minden térképet, amihez hozzájut!

A gondos turavezető egyik legfőbb ismérve, hogy gazdag térkép-gyűjteménnyel rendelkezik. Ennek elkezdéséhez szeretnék egy kis áttekintést adni a turavezetők érdeklődésére érdemes térképekről:

AZ "ANGYALOS" TÉRKÉPEK

Idősebb sporttársaink legféltettebb kincsei közé tartoznak a II. világháboru előtti un. M.Kir. "angyalos" turista térképek, melyek szép rajzokkal, egyéni színezésükkel ma is a legszebb térképek közé tartoznak. Sajnos tartalmuk, információik ma már elavultak. Sikrajza, növényzetrajza lényegesen megváltozott, talán a domborzatrajz az, ami a legértékesebb része. (A címlapon két angyal tartja a régi magyar címet)

A TURISTA TÉRKÉPEK

Az elmúlt negyven évben hézagpótló feladatra vállalkoztak, jószereivel érdemtelenül "plakát"-nak csufolt 11.- forintos turista térképek. A jelzett turista utakat feltüntetve, sok százezer kirándulót tájékoztattak a tervezett utvonalak hosszáról, lejtőviszonyairól és az ut mentén található turista létesítményekről, forrásokról, stb. Ennek a feladatnak ezek a térképek a torzítások, tévedések ellenére végül is eleget tettek.

1978 második felében jelentek meg először a ma is forgalomban lévő, az eddiginél pontosabb és szebb turista térképek, kezdetben 30.-forintos áron, melyek szívós engedélyeztetési harc eredményeképpen láttak napvilágot. A Kartográfiai Vállalat új térképei az 1973-ban megjelent 15/1973/XII.28. számú MÉM rendelet, ill. annak végrehajtási utasítása alapján kerültek kiadásra.

Ezek a legújabb térképek $M=1:40000$, $M=1:60000$ és $M=1:80000$, ritkábban $M=1:30000$ valamint $M=1:20000$ méretarányban, egységes jelkulcs alkalmazásával készülnek.

Minden térkép kiemel egy-egy jellegzetes vagy nagyobb érdeklődésre számíto részletet, melyet $M=1:20000$ vagy $M=1:10000$ méretarányban ábrázolnak.

Eddig sajnos a domborzatábrázolás 50 méteres szintvonalközzel készült és így a kisebb részletek elvesznek, de a 25 m-es felező vagy segédszintvonalakkal egy-egy részletet, mélyedést vagy dombot ábrázolni lehetett. (80. ábra.)

A közelmúltban további javulás volt elérhető, elsősorban az alapszintköz -20 méterre - kivágatokon 10 m-re történő változtatásával, a jelkulcs korszerűsítésével és a térképek helyszíni helyesbitésével, melyet a Magyar Természetbarát Szövetség aktivái végeznek.

80. ábra

AUTÓ-ÉS VÁROSTÉRKÉPEK

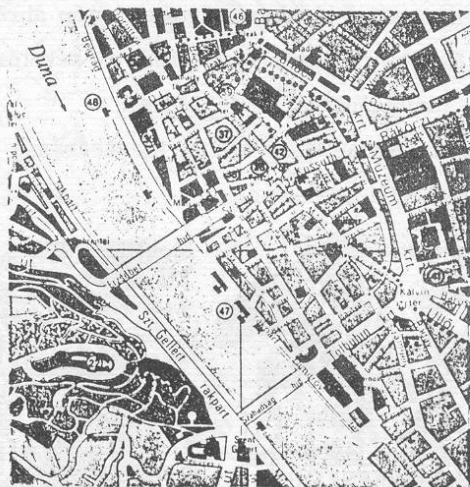
Az autótérképek elsősorban az autós és motoros turisták térképei, azonban a gyalogos természetjárók legalább annyira sajátjuknak tekinthetik, hiszen nem egyszer kerül arra sor, hogy gyalogos turák helyszínét autóbusszal, vagy személygépkocsival közelítik meg.

Az autós térképek tartalmazzák a teljes állami uthálózatot, sőt a jelentősebb tanácsi, erdészeti utakat, valamint a vasutakat és az állomások helyét, ill. a komp lehetőségeket is. Tájékoztatót adnak a szállás- és étkezési lehetőségekről, benzinkutakról és a szervizekről.

Az idegenforgalmi várostérképek feltüntetik a városok uthálózatát, a sport, a kulturális és fontosabb közintézmények, jelentősebb látnivalók helyét.

A térképek hátlapján rendszerint közlik a teljes utcanévsort is, feltüntetve azok helyét a térkép betű- és számhálózatában.

A térképeken gyakran kiemelik a történelmi belvárost és felnagyítva külön is ábrázolják a könnyebb tájékozódás érdekében. (81. ábra)

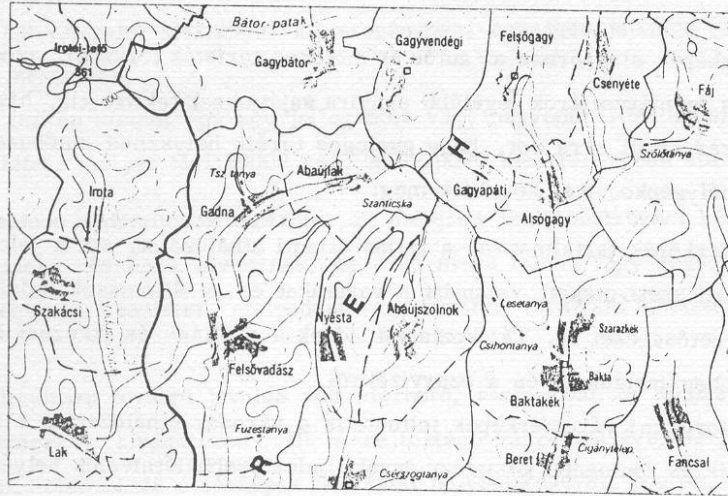

81. ábra

MEGYEI TÉRKÉPEK

Mini térképtárunk megbecsült darabjai lehetnek a megyei M=1:150.000-es méretarányú térképek, melyek hazánk megyéit mutatják be, városokkal, falvakkal és összes településeivel, részletes vízrajzzal, vasut- és uthálózattal. (82. ábra)

MEGYEI ALAPTÉRKÉPEK 1:150 000

82. ábra

Nagyon szép kivitelűek az Idegenforgalmi Hivatalok által készített megyei idegenforgalmi térképek, melyek az ut, vasut és a települések ábrázolása mellett feltüntetik az idegenforgalmi látványosságokat, szép ábrákkal felhívják figyelmünket helyükre. Ezek a térképek ábrázolják a "kék-túra" utvonalt és a jelentősebb jelzett turista utakat is (83. ábra).

Folyamatosan jelennek meg a Kartográfia Vállalat kiadásában a megyei un. szabadidő térképek 1:150.000 méretarányban.

83. ábra

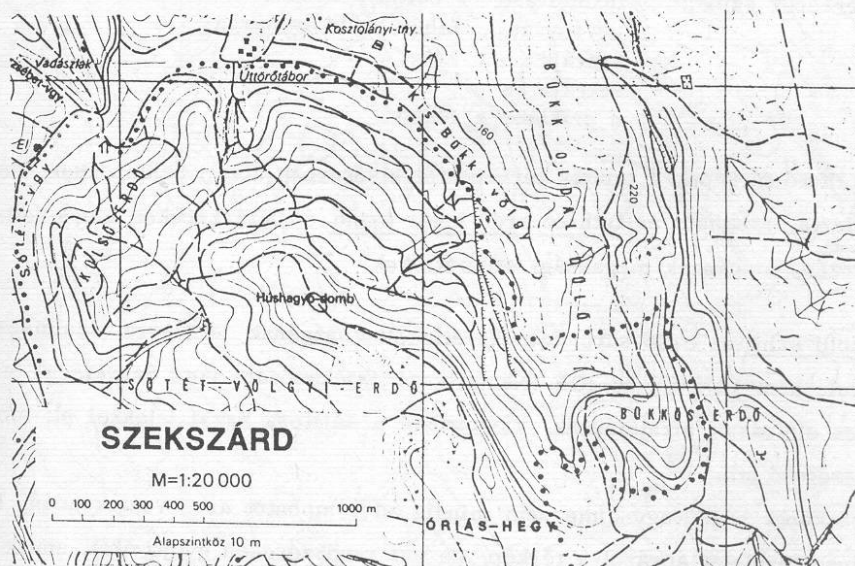
A "KISTÁJ-TÉRKÉPEK"

Az elmúlt években egyre-másra jelentek meg a Magyar Természetbarát Szövetség és a Magyar Tájékozódási Futó Szövetség együttműködése eredményeképpen az un. "kistáj-térképek", 1:20.000 méretarányban, 10 m-es alapszintközzel.

Sok olyan területről készült ilyen térkép, amely igényt tarthat a természetjárók érdeklődésére és amelyről nem mindig áll rendelkezésre részletes turista térkép.

Ilyenek például:

Bánkut, Bugac, Sárvár, Pannonhalma, Nagykanizsa, Tihany, Visegrád, Badacsony, Hármashatárhegy, Keszthely-hegység, Szekszárd, stb.) (84. ábra)

84. ábra.

TÁJÉKOZÓDÁSI FUTÓ TÉRKÉPEK

A hatvanas évek derékán megnyílt a lehetősége annak, hogy a tájékozódási futó sportág az addig használt "angyalos" térképek fotokópiái helyett korszerű, saját helyesbitésű térképekkel rendezhesse versenyeit.

A térképek a Honvédelmi Minisztériummal kötött együttműködési megállapodás alapján, a Honvéd Térképészeti Intézet gondozásában a tájékoztatósi futó szakemberek, versenybírók, versenyzők helyszíni helyesbítésével készülnek. A tájfutó térképek ábrázolási módja hasonlóan az egyéb, közhasználatu térképekhez, a terepet felülnézetben, tehát alaprajzszerűen és arányos kisebbitésben ábrázolják.

A méretarány ma már általánosan $M=1:15000$ és az alápszintköz hegyvidéken 5 m; sík, alföldi terepeken 1-2 méter.

A tájfutó térképeken az északi irányt a térképen feltüntetett észak-dél irányu, kék színű és egymástól általában 500 méterre elhelyezett ún. "tájékoztató vonalak" jelzik (85. ábra).

A térképek színei:	domborzat	barna
	növényzet	fehér, zöld és sárga
	vízrajz	kék
	síkrajz és	
	a sziklák	fekete

A tájfutó térképek a turista térképektől elsősorban abban különböznek, hogy a tiszta, átlátható és futható erdő fehér színű és a térképeken nincs feliratozás, nincsenek magassági számértékek.

A zöld szín az erdő sűrűségének, áthatolhatóságának jelzésére alkalmazzák. Jelkulcsként 1972-től az IOF (Nemzetközi Tájékoztatósi Futó Szövetség) jelkulcs előírásait alkalmazzák, kiegészítve a sajátos, hazai jelekkel pl: tölgy, mészégető stb.

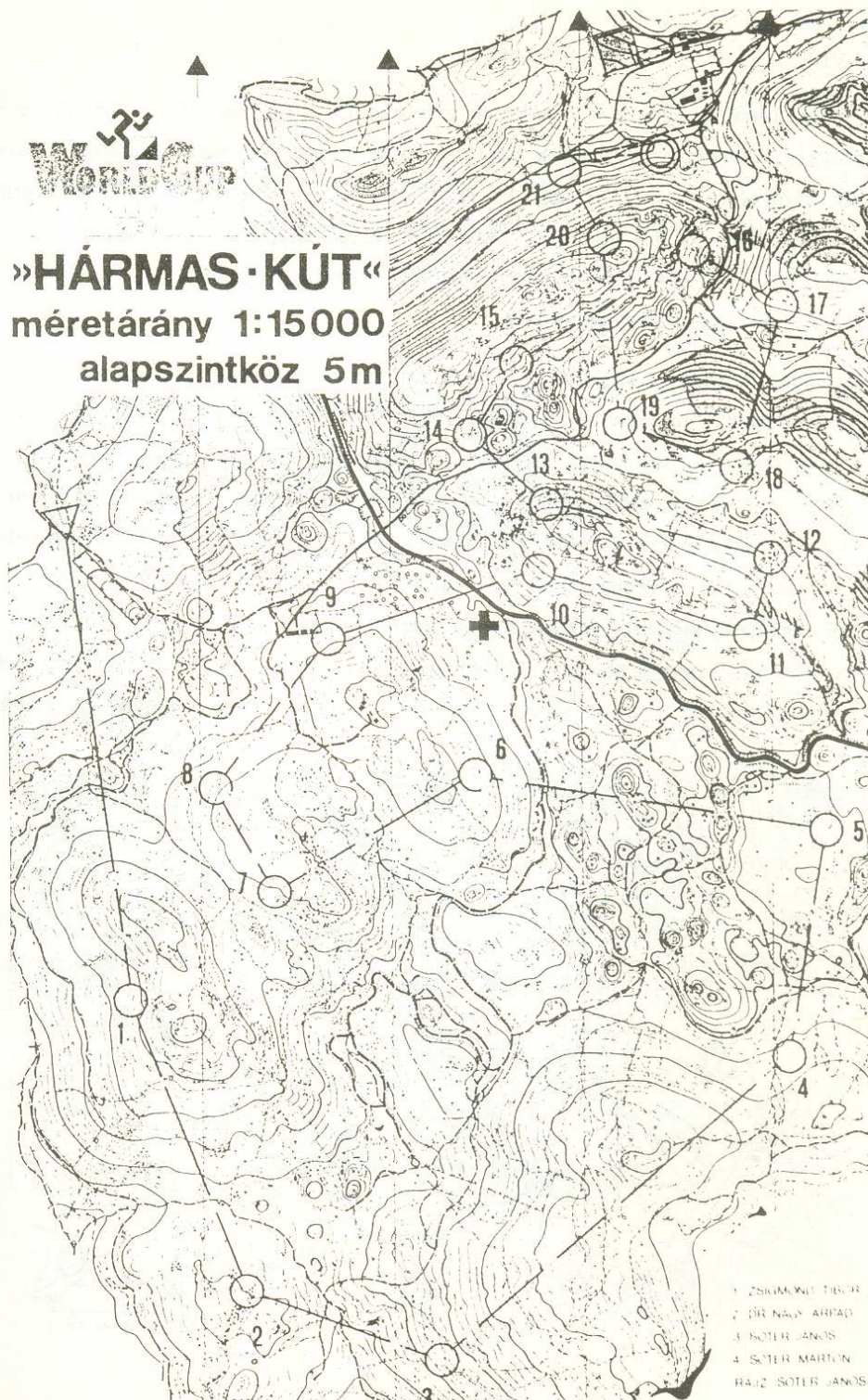
A térképek neve vagy címe nem mindig ad támpontot arra vonatkozóan, hogy milyen területet ábrázol a térkép, de aki rendszeresen gyűjti őket, annak nem okoz gondot megtalálni az egyes térképek által ábrázolt területeket.

Ezeket a térképeket csak a Magyar Tájékoztatósi Futó Szövetségben lehet vásárolni és csak a tájfutó, vagy természetbarát szakosztályok és ifjúsági szövetségek hivatalos (bélyegzővel ellátott) megrendelésére lehet átvenni.

Cím: Budapest, 1143 Dózsa György ut 1-3 I.em. 142 Telefon: 136-488, csak keddi napokon!

»HÁRMAS-KÚT«
méretarány 1:15000
alapszintköz 5m

85. ábra.

LEVELEZŐLAP ÉS PARKTÉRKÉPEK

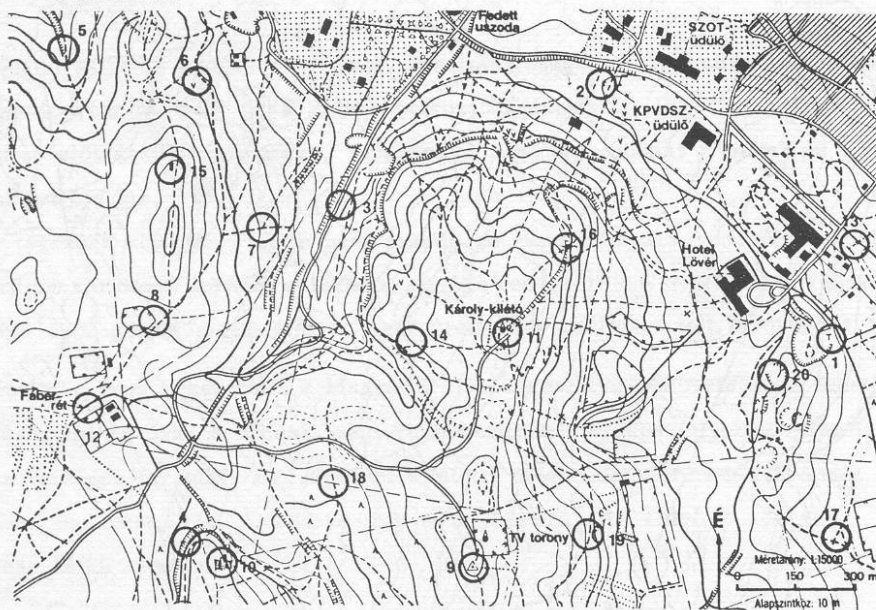
Fel kell hívni a figyelmet a tájfutók levelezőlap nagysága, $M=1:10000$ méretarányu kis térképeire, melyek egy-egy sűrűn látogatott, kiemelt érdeklődésre számot tartó területet ábrázolnak. Pl: Gézaháza, Károlymagaslat, Misinatető, Salgóvár, Mátraháza, Vöröskő, Dobogókő, Jánoshegy, stb. (86. ábra)

Szépek a kereskedelemben kapható külföldi képeslapgyűjtemények, melyeken hasznos térképrészletek találhatók.

Ugyancsak a Magyar Tájfutó Szövetség kiadásában kerülnek forgalmazásra a "Parktérképek", melyek az ország különböző városainak parkjairól készültek és készülnek. Méretarányuk $M=1:1000$, vagy $M=1:5000$

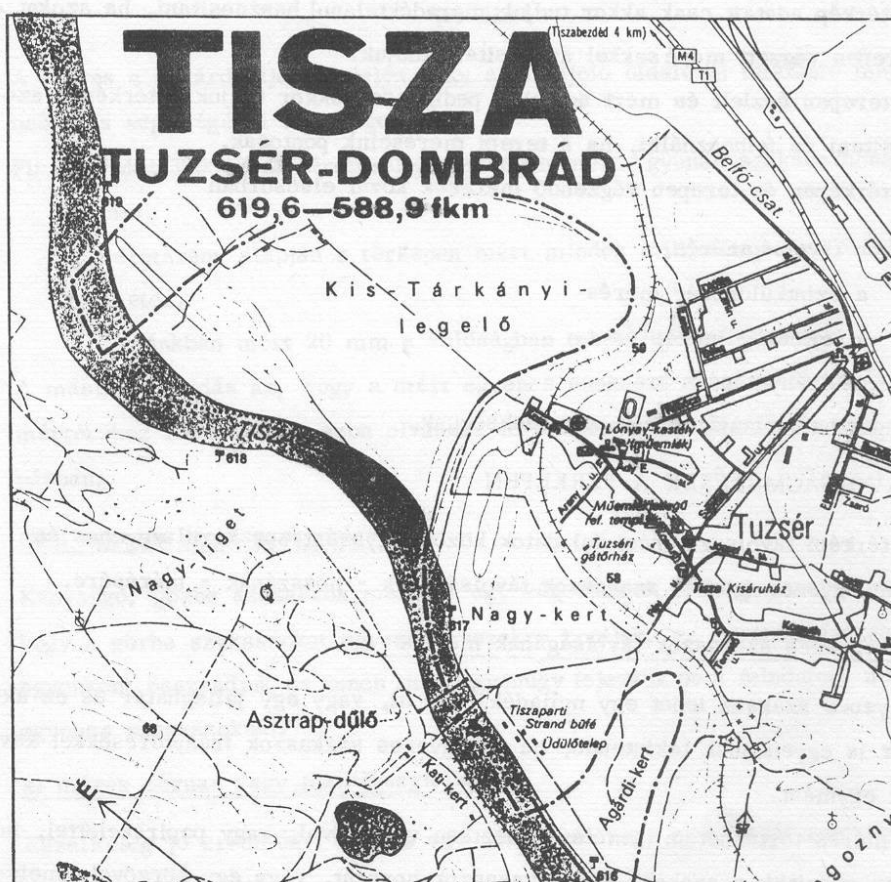
Mind a levelezőlap, mind pedig a parktérképek kiválóan alkalmasak oktatási célra. Kezdők, gyerekek térképpel és tájolóval kapcsolatos alapismereteinek megszerzéséhez nyújtanak igen jó segítséget.

Ilyen térképek készültek Budapesten a Városmajorról, a csillebérci úttörőábrorról és a Vérmezőről, Szombathelyen a Jókai-parkról, Szarvason Erzsébetliget, Kaposvárott a Cseri-park, Egerben a Népkert, Sopronban az Erzsébetkert területéről.

TEMATIKUS TÉRKÉPEK

Feltétlen figyelmet érdemelnek a különféle tematikus térképek, így a vízi-sport és barlangi térképek, a horgász térképek, az egyes országok camping-térképei, az erdészeti és vadvédelmi térképek, sőt a különböző iskolai atlaszok, falitérképek és sorolhatnánk oldalszámra a szebbnél-szebb kiadványokat, melyek mind-mind megérdemelnek egy kis helyet térképgyűjteményünkben. (87. ábra).

87. ábra